

TÜRKİYE'DE ÖĞRETMENLERİN 21. YÜZYIL BECERİLERİ KONUSUNDA YAYIMLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ*

İrem ÖZER**, Aykar TEKİN BOZKURT***

ÖZET

21. yüzyıl becerileri, insanların hem günümüz hem de gelecekteki yaşamlarını etkileyen önemli başat becerileri ifade etmektedir. Çağı yakalamak ve hatta ilerisine gitmek için yeni yüzyıl becerilerine sahip öğrenciler, eğitim öğretimde yenilikçi ve donanımlı öğretmenler, değişime açık dinamizme sahip bir müfredat ve süreci yönetebilen, 21. yüzyıl becerileri taşıyan öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede, araştırmada ülkemiz eğitim sistemi içinde 21. yüzyıl becerilerinin gelişimi hususunda; "Öğretmenler ve 21. yüzyıl becerileri" konusu ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanarak, "Türk eğitim sisteminde 'Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri' konusunda yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi neticesinde bu alandaki eğilim nasıldır?" ana sorusunun cevabı aranmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. 21. yüzyıl becerilerinin öğretmen bağlamında incelenmesi için YÖK Ulusal Veri Tez Tabanı kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre öğretmen ve 21. yüzyıl becerileri üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarından; 13'ünün yüksek lisans, 6'sının doktora tezi olduğu görülmüştür. Ulaşılan tezlerin pek çok üniversite ve anabilim dallarına bağlı olarak yayınlandığı tespit edilmiştir. Yayınlanma tarihleri 2018-2023 yılları arasında olmakla birlikte özellikle 2022 ve 2023 yıllarında araştırmaların yoğunlaştığı görülmüştür. Bulgulara dayalı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: öğretmen, 21. yüzyıl becerileri, lisansüstü tezler

AN OVERVIEW OF POSTGRADUATE THESIS ON TEACHERS' 21ST CENTURY SKILLS IN TURKEY

ABSTRACT

21st century skills refer to important dominant skills that affect people's lives both today and in the future. Along with the student and curriculum studies, teachers need to have 21st century characteristics in order to be able to carry out the new system and guide the new student profile effectively. In order to catch up with the age and even go beyond it, there is a need for students with 21st century skills, innovative and well-equipped teachers in education, a dynamic curriculum that is open to change, and teachers with 21st century skills who can manage the process. In this framework, the research aims to examine the postgraduate theses published on the subject of "Teachers and 21st century skills" regarding the development of 21st century skills in the education system of our country, and the answer to the main question "How is the trend in this field as a result of the examination of postgraduate theses published on 'Teachers' 21st century skills' in the Turkish education system?" was sought. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was preferred in the study. In order to examine 21st century skills in the context of teachers, data were collected using YÖK Ulusal Veri Tez Tabanı. According to the findings obtained as a result of the research, it was seen that 13 of the postgraduate thesis studies on teachers and 21st century skills were master's theses and 6 of them were doctoral theses. It was determined that the theses were published in many universities and departments. Although the publication dates were between 2018 and 2023, it was observed that the researches were concentrated especially in 2022 and 2023. Suggestions based on the findings are included.

Keywords: Teacher, 21st century skills, postgraduate theses.

* Bu çalışma 7-9 Mart 2024 tarihleri arasında düzenlenen 17. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, iremozer00@gmail.com

*** Aykar TEKİN BOZKURT, Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, aykarbozkurt@gmail.com

GİRİŞ

21. yüzyıl becerileri insanların hem günümüz hem de gelecekteki yaşamlarını etkileyen önemli başat becerileri ifade etmektedir. Bu yüzyılın başlangıcında, eğitim sistemlerini geleceğe yönlendirmek isteyen eğitim paydaşları hangi beceri ve yeterliliklerin 21. yüzyıl eğitim politikasına ve uygulamasına rehberlik etmesi gerektiği konusunda tartışmalar yürütmüş, bu süreçte bu becerilerin ve yeterliliklerin neler olması gerektiğini öneren çerçeveler geliştirilmiş ve konuya farklı perspektiflerden yaklaşan araştırmalar yapılmıştır (Chalkiadaki, 2018). Yapılan çalışmalara göre, farklı araştırmacılar tarafından, farklı şekillerde sınıflandırma ve açıklamalarla tanımlanan 21. yüzyıl becerileri, genel olarak sürekli yenilenmek ve genişlenmek anlamlarına gelmektedir (Coşkun, 2022). Bu noktada, 21. yüzyıl becerileri bireyin çağa ayak uydurabilmesi, üretken ve etkin olabilmesi için taşınması beklenen özellikler olarak ifade edilebilir. Bu beceriler; teknoloji okuryazarlığı, iletişim, üretkenlik, iş birliği, sorumluluk, kariyer planlama, yerel ve küresel vatandaşlık, gibi birçok temel alanı kapsamaktadır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na bağlı olarak TÜREL ve arkadaşları (2023) tarafından hazırlanan raporda, 21. yüzyıl becerilerinin; teknik beceriler, ölçülebilen, öğretilen ve bir iş için gerekli olan teknik bilgi ve becerileri içerdiği vurgulanmış ve P21 Çerçevesi (The P21 Framework for 21st Century Learning) kapsamında 21. yüzyıl becerilerinin *öğrenme ve yenilik becerileri*, *bilgi, medya ve teknoloji becerileri* ve *yaşam ve kariyer becerileri* olarak üç ana kategori altında ele alınabileceği ifade edilmiştir. 21. yüzyıl becerileri, alan yazında sıklıkla kabul gören P21 çerçevesinde incelendiğinde '21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi' içindeki bu üç ana kategori ve detayları şu şekilde sıralanmaktadır (Partnership for 21st Century Skills, 2019).

1. Öğrenme ve Yenilik (İnovasyon) Becerileri: Öğrenme ve yenilik becerileri, günümüz dünyasında giderek daha karmaşık hale gelen yaşam ve çalışma ortamlarına hazırlanan bireylere yönelik ayırt edici becerilerdir. Bu beceriler şu şekildedir: Yaratıcılık ve Yenilik, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, İletişim, İşbirliği.

2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri: Günümüzde yoğun bir şekilde bilgiye erişimin arttığı, teknolojik araçlardaki hızlı değişikliklerin yaşandığı, teknoloji ve medya odaklı bir ortamda yaşamaktayız. Buna dayalı olarak, bireylerin daha etkili ve işlevsel becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu beceriler: Bilgi okuryazarlığı, Medya okuryazarlığı, Bilgi, İletişim ve Teknoloji okuryazarlığı.

3. Yaşam ve Kariyer Becerileri: Bireylerin günümüzün karmaşık yaşam ve çalışma ortamlarında ilerleyebilmesi için düşünme becerilerini, alan içerik bilgisini ve bunun yanı sıra sosyal ve duygusal yeterlilikleri geliştirmeleri gereklidir. P21'in temel yaşam ve kariyer becerileri şunlardır: Esneklik ve uyum sağlama becerisi, Girişim ve Kendini Yönlendirme, Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler, Üretkenlik ve Hesap verilebilirlik, Liderlik ve Sorumluluk.

Yukarıda belirtildiği gibi, günümüzde yaşanan hızlı değişimler, yenilikçi bir yaklaşımla ülkelerin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin üzerinde yoğun etkiler göstermektedir. 21. yüzyılın getirdiği yenilikler ile baş etmek için, tüm ülkelerin, insanlarını 21. yüzyıl taleplerini karşılayabilecek nitelikte yetiştirmeleri bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Tutkun, 2010). Bu sebeple, eğitim sistemlerinin planlanması ve tasarımı sisteminde yer alan tüm bireylere yönelik 21. yüzyıl becerilerinin kazanımı süreci önem taşımaktadır.

21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye gerçekleşen küresel, ekonomik ve toplumsal gelişmelerin etkilediği eğitim konusunda dünya trendlerine uygun pek çok politik adımlar atmıştır. İlk olarak yeni yüzyılın öğretmen profili üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bunu müfredat güncelleme çalışmaları, yeni yüzyılın öğrenci profili çalışması, FATİH Projesi ve TYÇ (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi) izlemiştir (Hamarat, 2019). Bu çalışmaların etkili şekilde gerçekleşebilmesi, öğrenci ve müfredat çalışmaları ile birlikte öğretmenlerin yeni sistemi yürütebilmesi ve yeni öğrenci profiline rehber olabilmesi için 21. yüzyıl özelliklerini taşıma gerekliliğini ortaya koymuştur. 21. yüzyılda eğitim sistemi ve öğrenme ortamının daha serbest, öğrenciyi temele alan ve sonuçtan ziyade sürece önem veren bir yapıya doğru dönüşüm içindedir (Eğmir & Çengelci, 2020). Değişim ve dönüşüm temel eğitim örgütleri olan okulları etkileyen bir konudur. Yeni süreçlerin başarısı için öğretmenlerin bilgi, beceri ve değişime ilişkin ihtiyacın bilinmesi gerekir (Özdemir, 2013, s.52). Bu süreçte, okulların ve okulda çalışan tüm personelin yeniliklere yönelik duyarlı olması, bilgi ve becerilerin uyum sağlama yönünde geliştirilmesi oldukça önemlidir.

21.yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemi giderek artmaktadır ve bu bağlamda eğitim sistemi ve okullarda bazı çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği görülmektedir (Cansoy, 2018). Eğitim sistemlerinde 21. yüzyıl becerilerine yönelik müfredat değişimi ve güncelleme girişimlerinin yanı sıra, öğretmen ve öğrenci profillerinde de değişimlere uyum konusunda gereklilik karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen ve öğrencinin eğitimsel rollerinde yapılandırmacı yaklaşımla birlikte gelişen '*öğrenci merkezli eğitim yaklaşımı*' 21. yüzyıl becerileri teması kapsamında hem öğreten hem öğrenen için birçok farklı becerinin kazanım gerekliliğini ortaya koymuştur. Geisinger (2016)'ya göre, 21. yüzyılda eğitim, çalışma hayatı ve ticari taleplerinin karşılanması, ezbersel bir süreçten ziyade iletişimsel beceriler, teknolojik ve global bakış, işbirlikçi faaliyetler, dijitalleşmeye yönelik uygulama ve işbirliğini gerektirmektedir. Bu sebeple, hızla değişen dünyada kişilerin uzmanlaşmanın ön planda tutulduğu bir yaklaşımla, problem çözümlerin alt bileşenleri olan işbirliği ve takım çalışması becerilerine uyum sağlaması gerekliliği vardır.

Çağı yakalamak ve hatta ilerisine gitmek için yeni yüzyıl becerilerine sahip öğrenciler, eğitim öğretimde yenilikçi ve donanımlı öğretmenler, değişime açık dinamizme sahip bir müfredat ve süreci yönetebilen ve 21. yüzyıl becerileri taşıyan yöneticilere ihtiyaç duyulmaktadır. 21. yy becerilerinin sınıf ortamına aktarılması ve bu becerileri geliştirebilecek stratejilerin uygulanması son derece önemlidir, dolayısıyla öğretmenlerin sınıfta 21. yüzyıl becerilerine dair bu uygulamaları yapmak için gerekli bilgi ve donanıma sahip olup olmadıklarına bakmak önemlidir (Varas ve diğerleri, 2023). Bu hususta, öğretmenler ve 21. yy becerilerinin birlikte araştırılması önem taşıyan bir konu olarak görülmektedir. Buna dayanarak, bu çalışmada ülkemiz eğitim sistemi içinde 21. yüzyıl becerilerinin okullarda daha etkili şekilde uygulanması ve becerilerin gelişimi hususunda; "Öğretmenler ve 21. yüzyıl becerileri" teması ile ilgili yayımlanan çalışmaların incelemesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Türk eğitim sisteminde 'Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri' konusunda yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesine odaklanılmıştır.

Araştırma kapsamında 'Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri' konusu hakkında Türkiye'de yayımlanan lisansüstü tezlerin durumu nasıldır, ana sorusunun cevabı aranırken, konuya ilişkin ulaşılan lisansüstü tezlere yönelik aşağıdaki alt sorulara da cevap aranmıştır. Bunlar:

1. Araştırmaların knyeye bilgileri nasıldır?
(Yazarları kimdir; yayımlandıkları niversiteler nedir; Eğitim düzeyi nedir; Yayınlandıkları Anabilim dalları hangileridir; Yayın yıllarının dağılımları nasıldır; Araştırmalarda yer alan katılımcı profilleri nasıldır?)
2. Araştırmaların yöntem süreçleri nasıldır?
(Kullandıkları araştırma yöntemleri nelerdir; Kullandıkları veri toplama araçları nelerdir?)
3. 21.yy becerileri kapsamında tezlerde odaklanılan 21. yy beceri alanları nelerdir?

şeklinde. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ‘ğretmenler ve 21. yüzyıl becerileri’ konusundaki tezlerin incelenmesi neticesinde konunun gelişim seyrini izlemek adına çalışmanın alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel yöntem benimsenerek yrtlmştır. Nitel araştırmalar, bireylerin oluşturdukları anlamları inceleyerek alana özgü açıklama ya da teori geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (zden ve Saban, 2017, s.5). Bu doğrultuda nitel araştırma yöntemlerinden ‘doküman incelemesi yöntemi’ tercih edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım & şimşek, 2006, s.187).

Verilerin Toplanması

21. yüzyıl becerilerinin ğretmen bağlamında incelenmesi için Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Veri Tez Tabanı kullanılarak veriler toplanmıştır. ‘ğretmen ve 21. yüzyıl becerileri’ anahtar kelimeleri yardımıyla on dokuz adet lisansüstü teze (erişim izanlı; Son erişim tarihi 15.01.2024) ulaşılmıştır.

YÖK Ulusal Veri Tez Tabanı içerisinde yer alan ve bu araştırma incelenecek tezler (n:19) araştırmanın çalışma grubu olarak kabul edilmiştir. Ulaşılan tezler (Bkz. Ek 1.) bilgisayar ortamında saklanarak dosyalanmıştır. Çalışma grubuna dahil olan 19 lisansüstü tezin belli kriterler bakımından incelenmesi yapılmıştır. Bu kriterler; tezlerin lisansüstü eğitim düzeyi, yayımlandıkları niversiteler ve anabilim dalları, tezlerin yazarları ve yayımlandıkları yıllar, tezlerde yer alan katılımcı profilleri, tezlerin kullandıkları yöntemler, tezlerde kullandıkları veri toplama araçları ve 21.yy kapsamında odaklanılan ana beceri alanları olarak belirlenmiş ve bu kriterler temalar olarak kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizde doküman analizi süreci takip edilmiştir. Araştırma konusu hakkında diğer kişi ya da kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış ya da yaratılmış çeşitli yazı, belge, yapım veya kalıntının toplanması ve incelenmesi doküman analizi olarak kabul edilmektedir (Seyidoğlu, 2016). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Kıral, 2020).

Araştırmanın doküman analizi sürecinde, öncelikle dokümanlara ulaşma ve özgünlüğünü kontrol etme aşaması gerçekleştirilmiştir. Sonrasında, dokümanı anlama olarak ifade edilen araştırmacıların dokümanları okuması ve anlaşılması aşaması ilerletilmiştir. Devamında elde edilen dokümanlar çalışmanın veri seti olarak kabul edilerek veri analizine geçilmiştir. Bu aşamada; kategori geliştirme olarak ifade edilen süreçte alt problemlere dayalı boyutlar

saptanmıştır ve sayısallaştırmadan yararlanarak betimsel istatistikler (yüzde ve frekans hesabı) kullanılarak dokümanlara ait dağılımların sunumu yapılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2006, s.197-201). Buna ek olarak, veri analizi sonucu elde edilen bulgular, tablolar halinde araştırmanın bulgular bölümünde detaylı olarak sunulmuştur.

Etik kurul izni

Bu araştırma doküman incelemesi metodu ile yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu bulunmamaktadır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde analizler sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. YÖK Ulusal Veri Tez Tabanı içinde ‘Öğretmen ve 21. yüzyıl becerileri’ konularını birlikte ele alarak bu konu üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmaları; yazarları, yayınladıkları üniversiteler, eğitim düzeyi, anabilim dalları, yayın yılları, katılımcı profilleri, kullanılan yöntemler, veri toplama araçları ve 21. yy becerileri kapsamında odaklanılan beceriler, başlıkları altında araştırmanın alt problemlerinin sırası ile aşağıda sunulmuştur.

Birinci alt probleme dair bulgular

Araştırma kapsamında incelenen tezlere yönelik olarak “Araştırmaların künye bilgileri nasıldır?” sorusuna cevap bulmak amaçlı yapılan inceleme sonucunda ulaşılan tezlere dair “Yazarları kimdir, yayınladıkları üniversiteler nedir?” sorusuna yönelik ulaşılan bulgular aşağıda Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Tezlerin Künye Bilgileri

Sıra No	Yayımlandığı Üniversite	Frekans (f)	Yazar Adı	Tez Numarası	Tez Yılı
1.	Gazi Üniversitesi	2	Mehmet ÇETİN	772604	2022
			Gamze DEVECİOĞLU	810238	2023
2.	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	Fatmanur KOLATA	715761	2022
			Nida Nur IŞIK	822933	2023
3.	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	2	Emine VARKİ	646904	2020
			Seher Ebru PALABIYIK	805349	2023
4.	Fırat Üniversitesi	2	Aysel MURAT	515427	2018
			Selda AKSÜT	812156	2023
5.	Amasya Üniversitesi	1	Özge ERDOĞAN	557789	2019
6.	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1	Dilara ERDOĞAN	630375	2020
7.	Siirt Üniversitesi	1	İhsan ERBEK	667854	2021
8.	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	Kadir YILMAZ	677672	2021

9.	Balıkesir Üniversitesi	1	Türkan KOZLUK	689064	2021
10.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	Esra SORUKLU	725167	2022
11.	Bahçeşehir Üniversitesi	1	Melda YILMAZ ŞENGÖZ	756224	2022
12.	Mersin Üniversitesi	1	Murat BORAN	758609	2022
13.	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	Zeynep ÇAĞLAK	765940	2022
14.	Marmara Üniversitesi	1	İpek Burcu ORUÇOĞLU	792422	2023
15.	Ankara Üniversitesi	1	Selinay KOÇAK ŞİRİN	810873	2023
Toplam					19

Tablo 1’den görüldüğü üzere, ‘Öğretmenler ve 21. yy becerileri’ konusunda pek çok farklı üniversitede ve pek çok farklı yazar tarafından tez numaraları tabloda yer alan toplamda 19 tane lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı ve bu çalışmaların tamamlanarak YÖK Ulusal Tez Veri tabanında yayımlandığı belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında tezlerin künye bilgilerinin incelenmesi aşamasında ulaşılan tezlere dair “Eğitim düzeyi nedir?” sorusuna yönelik ulaşılan bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Tezlerin Lisansüstü Eğitim Düzeyleri

Lisansüstü Tez Düzeyleri	f	%
Yüksek Lisans	13	68,4
Doktora	6	31,6
Toplam	19	100

Tablo 2’den araştırmada incelenen tezlerin lisansüstü eğitim düzeylerinin dağılımı görülmektedir. Tablo 2’ye bakıldığında, incelenen 19 tezdten 13’ünün yani %68,4’ünün yüksek lisans eğitimi düzeyinde çalışıldığı, geriye kalan 6 tez tane çalışmasının ise yani %31,6’sının doktora eğitimi düzeyinde çalışıldığı saptanmıştır. Bu bulguya dayalı olarak, konuya yönelik yayınlanan lisansüstü tezlerin eğitim düzeyi bakımından, yüksek lisans düzeyinde tez çalışmalarının doktora düzeyi tez çalışmalarına kıyasla sayısının daha fazla olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında konu ile ilgili ulaşılan tezlerin (n:19) künye bilgilerinin incelenmesi aşamasında “Yayımlandıkları Anabilim Dalları hangileridir?” sorusuna dair ulaşılan bulgular Tablo 3’te aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Tezlerin Anabilim Dalları

İncelenen Araştırmaların Anabilim Dalları	f	%
Eğitim Programları / Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı	8	42,2
Fen Bilimleri Anabilim Dalı	3	15,8
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	2	10,5
İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı	2	10,5
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı	2	10,5
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı	1	5,4
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı	1	5,4
Toplam	19	100

Tablo 3'ten görüldüğü üzere, 'Öğretmenler ve 21. yy becerileri' konusunda en sık tez çalışması hazırlayan Anabilim Dalı olarak "Eğitim Programları / Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı" ilk sırada (f: 8 ve % 42,2) yer almaktadır. Bu konuda, ikinci sırada ise Fen Bilimleri Anabilim Dalı (f: 3, % 15,8) sıklıkla tez çalışması hazırlayan anabilim dalı olarak görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlere dair künye bilgileri hakkında "Yayın yıllarının dağılımı nasıldır?" sorusuna yönelik ulaşılan bulgular aşağıda Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Tezlerin Yayın Yılları

Tezlerin Yayın Yılları	f	%
2018	1	5,26
2019	1	5,26
2020	2	10,53
2021	3	15,79
2022	6	31,58
2023	6	31,58
Toplam	19	100

Yukarıdaki Tablo 4'te incelenen tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı bulunmaktadır. Tablo 4'te yer alan künye bilgilerine göre öğretmenlerin 21. yy becerileri konusu ile ilgili yayımlanan tezlerin; 2018 ve 2019 yılında sadece 1 tane (% 5,26) olduğu, 2020 ve 2021 yılında tez sayısının arttığı, 2022 ve 2023 yıllarında 6 tane (% 31,58) tez çalışmasının çalışıldığı belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, ülkemizde konu hakkındaki lisansüstü tez çalışmalarının son yıllardaki tez çalışılma ve yayımlanma sıklık ivmesi dikkat çekmektedir. Buna göre, 'Öğretmen ve 21. yy becerileri' konusunun güncel bir eğitimsel çalışma alanı olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlere dair “Araştırmalarda yer alan katılımcı profilleri nasıldır?” sorusuna yönelik ulaşılan bulgular Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Tezlerin Katılımcı Profilleri

Katılımcı Profili	f	%
Öğretmenler	1	5,2
Öğretmen Adayları	18	94,8
Toplam	19	100

Yukarıdaki Tablo 5’te araştırma kapsamında incelenen tezlerin katılımcı profillerine yer verilmiştir. Tablo 5’te yer alan bilgilere göre incelenen tezler (n:19) içerisinde büyük çoğunluğu katılımcı olarak öğretmen adaylarının yer aldığı tezlerin oluşturduğu (% 94,8) belirlenmiştir. Tezlerde katılımcı olarak öğretmenlerin yer aldığı tez çalışılma oranı (%5,2) düşük seviyede belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, yapılan tez araştırmalarının çalışma gruplarının öğretmen adayları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

İkinci Alt Probleme Dair Bulgular

Araştırmada incelenen tezlere ilişkin “Araştırmaların yöntem süreçleri nasıldır?” sorusuna bağlı olarak “Tezlerin kullandıkları araştırma yöntemleri nelerdir?” sorusu kapsamındaki ulaşılan bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Tezlerin Kullandıkları Yöntemler

Kullanılan Yöntem	f	%
Nicel araştırma yöntemi	9	47,37
Karma araştırma yöntemi	8	42,10
Nitel araştırma yöntemi	2	10,53
Toplam	19	100

Tablo 6’ya göre, incelenen 19 tezin içerisinde 9 tez araştırmasında (%47,37) yöntem olarak nicel araştırma yönteminin kullanıldığı saptanmıştır. Ayrıca, 8 tez araştırmasında (%42,10) karma araştırma yönteminin tercih edildiği ve son olarak 2 tezde (%10,53) ise nitel araştırma yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, konu kapsamında hazırlanan tezlerde sıklıkla nicel yöntemin tercih edildiği belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında ulaşılan tezlerin yöntem süreçlerinin incelenmesi sürecinde “Tezlerin kullandıkları veri toplama araçları nelerdir?” sorusuna yönelik bulgular aşağıda Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Tezlerin Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Araçları	f	%
Ölçek	17	58,62
Görüşme Formu	8	27,58
Başarı Testleri	2	6,90
Problem Çözme Envanteri	2	6,90
Toplam	29	100

Tablo 7’den görüldüğü üzere, incelenen 19 lisansüstü tez araştırmasının içinde dört farklı veri toplama araç grubunun tercih edildiği ve toplamda 29 adet farklı araç kullanım çeşidi belirlenmiştir. Bunlar sırası ile ölçek (f:17), görüşme formu (f:8), başarı testleri (f:2) ve problem çözme envanteri (f:2) olarak belirlenmiştir. Bu bulguya göre, ulaşılan tezlerde veri toplama araçları bakımından çeşitlilik durumu tespit edilse de, sıklıkla ölçek kullanımının tercih edilmesi göze çarpmaktadır.

Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen tezlere dair “21.yy becerileri kapsamında tezlerde odaklanılan 21. yy beceri alanları nelerdir?” alt sorusuna yönelik ulaşılan bulgular aşağıda Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. İncelenen Tezlerde Odaklanılan 21. yy Beceri Alanları

21.yy Becerileri Kapsamında Odaklanılan Beceriler	f	%
Yaşam Boyu Öğrenme	3	15,78
Teknolojik Pedagojik Beceriler	2	10,56
Bilgi ve İletişim	1	5,26
Dijital Vatandaşlık	1	5,26
Mühendislik Tasarım	1	5,26
Robotik Lego Uygulamaları	1	5,26
STEM	1	5,26
Yaratıcı Düşünme	1	5,26
Diğer (21. yy becerileri ile ilgili diğer konular)	8	42,10
Toplam	19	100

Yukarıdaki Tablo 8’den, incelenen lisansüstü tezlerde öğretmenlerin 21. yy becerileri ile ilgili odaklandıkları alt beceri başlıkları, sıklık ve yüzde değerleri görülmektedir. İncelenen tezlerin on bir tanesinde 21. yüzyıl becerileri kategorisinde odaklanılan beceri alanları net bir şekilde belirlenmiştir. Bunlar; Yaşam Boyu Öğrenme, Teknolojik Pedagojik Beceriler, Bilgi ve İletişim, Dijital Vatandaşlık, Mühendislik Tasarım, Robotik Lego Uygulamaları, STEM ve Yaratıcı Düşünme olarak sıralanmaktadır. Bu bağlamda, 21 yy. öğrenme ve yenilik becerileri kapsamında değerlendirilen ‘Yaşam Boyu Öğrenme’ becerisi (f:3) ve teknoloji becerileri kapsamında değerlendirilen ‘Teknolojik Pedagojik Beceriler’ (f:2) sıklıkla odaklanılan 21. yy beceri alanı olarak saptanmıştır. Ayrıca, tabloda ‘Diğer’ olarak kodlanan 8 tane tez çalışmasında 21. yüzyıl becerilerinin diğer araştırma konuları ile birlikte ele alınarak, 21. yy becerileriyle ilişkili olan diğer konuların 21. yy becerileri ile birlikte araştırıldığı belirlenmiştir. ‘Diğer’ grubunda tespit edilen bu tezlerde (f:8); 21.yy becerileri ile öğretmenlerin öz yeterlilik algıları, 21. yy becerileri ile akademik başarı arasındaki ilişki, 21. yy beceri yaklaşımı ve çevik yaklaşım deneyimleri, 21. yy becerileri kapsamında eğitim programı tasarlama ve 21. yy becerilerine yönelik öğretmenlerin farkındalık düzeyleri, gibi diğer eğitimsel konu başlıkları ile çalışmaların yürütüldüğü belirlenmiştir. Bu bulguya göre, 21. yy becerilerinin genelde eğitim sistemlerinin ve özelde öğretmenlerin ilgili olduğu bir konu olduğu görülmektedir. Buna ek olarak, 21. yy becerilerinin pek çok eğitim alanı konu başlığı ile ilişkili olduğu ve alt temaların birbirleri ile etkileşim içinde geliştiği söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada ‘Öğretmenler ve 21. yy becerileri’ ile ilgili YÖK Ulusal Veri Tez Tabanı içerisinde yer alan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi doküman analizi metodu ile yapılmıştır, elde edilen sonuçlar bu bölümde sunulmuş ve tartışılmıştır. Dokümanlara ulaşma sürecinde belirlenen anahtar kelimeler dahilinde 19 adet lisansüstü tez (n:19) çalışmasına ulaşılmıştır ve belirli kriterler bağlamında incelemeleri yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, ‘Öğretmenler ve 21. yy becerileri’ ile ilgili ulaşılan tezlerin pek çok üniversite bünyesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Benzer şekilde, Kalemkuş ve Bulut Özek (2021), 21. yy becerileri konusunda pek çok üniversitede tez türünde hazırlanan çalışmaların olduğunu belirtmiştir. İncelenen tez çalışmalarının eğitim düzeyi bakımından; yüksek lisans (f:13, %68,4) ve doktora tez düzeyi (f:6, %31,6) olduğu görülmüştür. Bu durum akademik alanda tez çalışması yapan araştırmacılar için konunun ilgi çektiğini göstermektedir.

Tez araştırmalarının anabilim dallarına göre incelenmesi yapıldığında, en fazla ‘Eğitim Programları Anabilim Dalında’ tez çalışmasının yapıldığı belirlenmiştir. Tezlerin yayın yıllarına bakıldığında, 2018 ve 2023 yılları arasında dağılım gösterdiği, özellikle 2022 ve 2023 yıllarında sayının arttığı görülmüştür. ‘21. yy becerileri ve öğretmenler’ konusunun ülkemizde tez çalışmaları bakımından özellikle 2018’den itibaren dikkat çeken güncel bir konu olduğu söylenebilir. Bu konuda Altınpulluk ve Yıldırım (2021) da 21. yy becerileri kapsamında yapılan makale araştırmalarının yıllara göre dağılımına bakıldığında, 2012-2015 yılları arasında doğrusal bir artışın olduğunu, 2019 yılında en yüksek çalışma sayısının yapıldığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Kalemkuş ve Bulut Özek (2021) çalışmalarında 21. yy becerileri hakkında yayınlanan araştırmaların yıllara göre dağılımlarına göre, 2015 yılından itibaren yıllara göre önemli derecede bir artışın olduğunu belirlemiştir. Bu bağlamda, 21. yy becerileri son yıllarda yoğunlaşan ve bilimsel çalışmaların sayıca artış gösterdiği bir alan olduğu söylenebilir.

Tezlerdeki katılımcı profillerine bakıldığında; katılımcıların yüksek bir çoğunluğun (%94,8) öğretmen adaylarından oluştuğu dikkat çekmiştir. Tez çalışmalarının sahada olan öğretmenlerden ziyade öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirildiği saptanmıştır. Bu çerçevede, gelecek yılların öğretmenleri 21. yy becerileri açısından değerlendirilirken, okullarda aktif şekilde çalışan öğretmenlerin 21. yy beceri düzeyleri üzerinde daha az çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen tez araştırmalarında kullanılan araştırma yöntemlerine bakıldığında; nicel araştırma yöntemi ve karma araştırma yönteminin ağırlıkta olduğu görülmüştür. Bunun yanında, az sayıda nitel yöntem kullanımı saptanmıştır. Benzer şekilde Düzgüner, Karabulut ve Kariper (2021) çalışmalarında, inceledikleri tezlerde karma yöntemin daha çok kullanıldığını belirlemiştir ve bunun sebebini araştırmanın sadece nitel ya da nicel metotla bir sonuca ulaşmasından çok ikisini birlikte kullanarak araştırmacıların daha derin bir araştırma yapmak istemeleri şeklinde yorumlamıştır.

Araştırmalarda tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde; araştırmacıların veri toplamak için sıklıkla ölçeklerden yararlandığı görülmüştür. Bunun yanı sıra yarı yapılandırılmış görüşme formları da kullanılmaktadır. Yalçın (2018) da çalışmasında, 21. yy becerilerinin ölçülmesinde pek çok aracın kullanılabileceğini, ancak Türkiye’de ölçme araç ve yaklaşımlarından bazılarının (durumsal yargı testleri, performans değerlendirme ve simülasyonlar, beceri-yetenek geçmişi, bilgisayar destekli uygulamalar, gibi) yaygın olarak kullanılmadığını belirlemiştir ve 21. yy becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde bu yaklaşımların tek başına yeterli olmadığını, araçların avantaj ve dezavantajlarını göz önünde bulundurarak tercih yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Son olarak, incelenen tezlerde farklı 21.yy becerilerine odaklanıldığı görülmüştür. Bu hususta, en sık frekans alan 21. yy becerileri; ‘Yaşam boyu öğrenme becerileri’ ve ‘Tekno-Pedagojik beceriler’ olduğu görülmüştür. Ayrıca, 21. yy becerileri ile STEM, Robotik Lego uygulamaları, gibi eğitimsel yaklaşım ve uygulamalarla ilişkisine de yer verilen tez çalışmaları belirlenmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda ulaşılan bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur:

- ‘Öğretmen ve 21. yy becerileri’ ile ilgili son yıllardaki artan tez çalışma sayısı ve konunun güncelliği göz önünde bulundurularak, farklı yöntemlerle yeni tez çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- ‘Öğretmen ve 21. yy becerileri’ alanında yapılan tezlerin lisansüstü düzey açısından doktora eğitim düzeyinde tez çalışma sayısının yüksek lisans düzeyine oranla düşük olmasından ötürü, bu alandaki ihtiyaç göz önünde tutularak doktora tez düzeyinde daha çok tez çalışması hazırlanabilir.
- 21. yy becerileri konusunda yapılacak yeni tez çalışmalarında örneklem/çalışma grubunun seçiminde okullarda görev yapan öğretmenler üzerinde odaklanılarak çalışmalar yapılabilir.
- ‘Öğretmen ve 21. yy becerileri’ başlıklı tezlerin Eğitim Programları Anabilim Dalı bünyesinde daha sıklıkla çalışıldığı görülmüştür. Bu açıdan Eğitim Bilimlerine bağlı olan diğer anabilim dalı programlarında konuya yönelik yeni bilimsel araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- İncelenen tez çalışmalarında çeşitli veri toplama araçlarının kullanımı özellikle nicel yöntem kapsamında ölçeklerinin sıklıkla tercih edildiği görülmüştür. Bu hususta, «21.yy becerileri» temalı öğretmen ve diğer eğitim paydaşlarına yönelik farklı ölçme araçlarının geliştirilmesi ve farklı veri toplama araçlarını kullanarak yeni araştırmaların tasarlanması önerilmektedir.

Kaynakça

- Altınpulluk, H. ve Yıldırım, Y. (2021). 2010-2019 yılları arasında yayınlanan 21. yüzyıl becerileri araştırmalarının incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), 438-461. DOI: 10.18039/ajesi.734426
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>
- Chalkiadaki, A. (2018). A systematic literature review of 21st century skills and competencies in primary education. *International Journal of Instruction*, 11(3), 1-16. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.1131a>
- Coşkun, F. (2022). Öğretmenlik mesleği ve 21. yüzyıl becerileri. *Alanyazın*, 3(1), 31-38.
- Dibek, M. İ., & Toptaş, B. (2023). Bütün parçaların toplamından daha fazladır: Eğitim bilimlerinde sistematik derleme nasıl yazılır?. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25(3), 538-550. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1176257>

- Düzgüner, T. T., Karabulut, H., & Kariper, A. (2022). 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılmış olan çalışmaların incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 179-199.
- Eğmir, E. & Çengelli, S. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretim becerilerinin yansıtıcı düşünmeyi uygulama becerilerini yordama gücü. *Journal of History School*, 45, 1045-1077.
- Geisinger, K. F. (2016) 21st century skills: what are they and how do we assess them?, *Applied Measurement in Education*, 29(4), 245-249, DOI: 10.1080/08957347.2016.1209207.
- Hamarat, E., (2019). *21. Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları*. SETA. pp.28. <https://avesis.gazi.edu.tr/yayin/0394f43b-e65b-46e1-8a19-dbd80b288879/21-yuzyil-becerileri-odaginda-turkiyenin-egitim-politikalari>
- Kalemkuş, F. & Bulut Özek, M. (2021). 21. yüzyıl becerileri konusunda araştırma eğilimleri: 2000-2020. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 878-900.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Özdemir, S. (2013). *Eğitimde örgütsel yenileşme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özden, M. & Saban, A. (2017). Nitel araştırmalarda paradigma ve teorik temeller. Ahmet Saban ve Ali Ersoy (Edt). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. (ss.1-29). Ankara: Anı yayıncılık.
- Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st century learning*. https://www.battelleforkids.org/wp-content/uploads/2023/11/P21_Framework_Brief.pdf
- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. Güzem Can Yayınları.
- Tutkun, Ö. F. (2010). 21. yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 993-1016.
- Türel, Y. K., Şimşek, A., Vautier, C. G. Ş., Şimşek, E., & Kızıltepe, F. (2023). *21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/11153521_21.yy_becerileri_ve_degerlere_yonelik_arastirma_raporu.pdf
- Varas, D., Santana, M., Nussbaum, M., Claro, S., & Imbarack, P. (2023). Teachers' strategies and challenges in teaching 21st century skills: Little common understanding, *Thinking Skills and Creativity*, 48, 101289. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2023.101289>.
- Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 51(1), 183-201. DOI:10.30964/auebfd.405860.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK). Ulusal Veri Tez Tabanı. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>

Ek-1. Çalışma Grubunda Yer Alan Tezlere Ait Kaynakça

- Aksüt, S. (2023). *Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl becerileri yeterlik algıları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 812156) [Doktora Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Boran, M. (2022). *Kitle kaynak kullanımı (crowdsourcing) destekli eğitsel içerik üretme modelinin öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl becerilerini yeterlik algılarına ve teknolojik pedagojik alan bilgisi öz değerlendirmelerine etkisi*. (Tez No. 758609) [Doktora Tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Çağlak, Z. (2022). *Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl becerileri kapsamında teknolojik pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi*. (Tez No. 765940) [Yüksek Lisans Tezi]. Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Çetin, M. (2022). *Beden Eğitimi öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile öğretmenliğe hazır olma düzeyleri*. (Tez No. 772604) [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Devecioğlu, G. (2023). *Fen Bilgisi öğretmenliği lisans programı'nın 21. yüzyıl becerileri kapsamında öğretmen adayları görüşlerine göre incelenmesi*. (Tez No. 810238) [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Erbek, İ. (2021). *Öğretmen adaylarının ve aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ile 21. yüzyıl becerileri öz yeterlilikleri* (Tez No. 667854) [Yüksek Lisans Tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Erdoğan, D. (2020). *Türkçe öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 630375) [Yüksek Lisans Tezi]. Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Erdoğan, Ö. (2019). *Robotik lego uygulamaların Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. (Tez No. 557789) [Yüksek Lisans Tezi]. Amasya Üniversitesi.
- Işık, N. N. (2023). *Awareness on 21St century skills two side of coin: Prospective teaches of english ande teacher trainer of english*. (Tez No. 822933) [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Koçak Şirin, S. (2023). *Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi*. (Tez No. 810873) [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Kolata, F. (2022). *Okul Öncesi öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık ile 21. yüzyıl becerileri özyeterlilik algıları incelenmesi*. (Tez No. 715761) [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kozluk, T. (2021). *Beden Eğitimi ve Spor öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri kapsamında bilgi ve iletişim teknolojileri yeterlilikleri*. (Tez No. 689064) [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

- Murat, A. (2018). *Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlik algıları ile stem'e yönelik tutumlarının incelenmesi*. (Tez No. 515427) [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Oruçoğlu, İ. B. (2023). *Proje temelli ders ortamında öğretmen adaylarının çevik yaklaşım ve 21. yüzyıl becerileri ile ilgili deneyimlerinin incelenmesi*. (Tez No. 792422) [Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Palabıyık, S. E. (2023). *STEM içerikli çizgi filmlerde fen bilimleri öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ve mühendislik tasarım süreçleri açısından gelişimlerinin incelenmesi*. (Tez No. 805349) [Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Soruklu, E. (2022). *Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi* (Tez No. 725167) [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Varki, E. (2020). *Öğretmen adaylarının çok boyutlu 21. yüzyıl becerileri ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi*. (Tez No. 646904) [Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Yılmaz, K. (2021). *Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin 21. yüzyıl becerileri*. (Tez No. 677672) [Doktora Tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Yılmaz Şengöz, M. (2022). *İngilizce öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla 21. yüzyıl becerileri eğitim programı tasarlama*. (Tez No. 756224) [Doktora Tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.